

Politiska bref

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Politiska bref.

I.

Den stundande riksdagen

börjar redan taga den politiskt inträserade allmänhetens uppmärksamhet i anspråk. Tillkännagifvandet, att hr P. v. Ehrenheim ledsnat på talmansklubban i öfverhuset, satte genast våra kannstöpare i rörelse, men man var dock snart på det klara med, att till efterträdare kunde, om han själf därtill vore villig, anses själfskrifven kammarens duglige, urbana och af alla högt aktade vice talman, grefve Gustaf Sparre. Norrköpings Tidningar lät visserligen undfalla sig några meningar om, att talmannen borde sökas inom kammarens majoritet, hvilken (troligen för att imponera mera på utom stående) uppgafs uppgå till 130 medlemmar i stället för att i verkligheten allra högst utgöra 117, men det värda bladet måste snart funnit en protektionistisk talman tillhöra de fromma önskningarnes område och angaf ett par dar efteråt grefve Sparres utnämning som en afgjord sak. Återstod dock att få en rättrogn vice talman, hvilket med partiets jämmerliga brist på kapaciteter ej håller var utan sina svårigheter.

Bland de först nämnda uppgåfvos hr Filip Boström, L. Berg och biskop Billing. Ingendera af dessa herrar har dock helt velat dansa efter hofmarskalkens pipa, och deras kandidatur mottogs också ganska kallsinnigt af tullprässen, hvarvid deras ställning som högre ämbetsmän fick tjänstgöra som skäl mot deras lämplighet att komma i fråga. På sistone i dessa dagar har kapten C. E. Casparsson, som allt sedan den nya representationens införande tillhört riksdagen och med undantag af 1873—81 då han i andra kammaren företrädde sin hembygd, haft plats & Uplandsbanken i första kammaren, angifvits som gifven till platsen. Som mångårig ordförande i sitt läns landsting bör hr C. otvifvelaktigt förvärfvat en viss vana att föra ordet, hvarjämte hans artiga och förbindliga väsen otvifvelaktigt torde göra honom personligen väl sedd & olika håll i kammaren. Hans stammande organ torde dock just ej vara lämpligt för en rask expedition af ärendena, hvartill kommer att hr C. sedan gammalt visat sig i sina anföranden mindre värda sig om att komma med gedigna och sakrika inlägg än att medels svulstiga och blomsterrika fraser fånga ett lättköpt bifall från gallerierna och mera tanklösa kammarmedlemmar. Hans pegas är ock af synnerligen yster beskaffenhet och torde han få ett svårt arbete att tygla den-

samma, om han skall kunna upprätthålla den värdighet, som höfves en vice talman. Utan tvifvel skulle denna uppgift bli vida lättare för riksmarskalken, frih. Fredrik v. Essen, som också nämts som kandidat och hvilken åter genom sin så att säga medfödda värdighet och humana uppträdande otvifvelaktigt vida bättre passade för platsen. En sak är, att frih. von E. ej var skapad för det ansvarsfulla uppdraget att handhafva statens finanser, men, när han uppträdt i debatten, har det skett lugnt och sakrikt, och man letar fåfängt i riksdagsprotokollen efter några anföranden af honom, som bära vittne om en sådan ytlighet och ovederhäftighet, som herr Casparssons vid 1893 års rösträttsdebatt. Hårtill kommer, att hr C. går på sitt 69:de år och antagligen endast ett eller annat år skulle kunna beklåda posten. Denna sista omständighet är måhända åter en rekommendation å en del håll, där man kanske ännu ej funnit tidpunkten vara mogen (man hoppas den skall bli det om några år) för att få platsen besatt med någon af sina speciella skyddslingar, exempelvis den man, hvilken Norrk. Tidningar angifver som "allvarligt påtänkt" att intaga den efter grefve Sparre lediga, viktiga posten som ordförande i statsutskottet, nämligen riksdagsmannen för Gefleborgs län, brukspatron Christian Lundeberg. Hr Lundeberg är en af första kammarens ifrigaste protektionister, hr Reutersvärd's högra hand och den, som angifvits vara närmast skickad att gripa tömmarna, när en gång, inom ej så långt aflägsen framtid, den 75-årige hofmarskalken kan falla ifrån eller tröttna. Intet under, att man därför vill lancera fram hr Lundeberg. Han insattes vid sista riksdagen i hemliga utskottet, och kunde man nu göra honom till ordförande i statsutskottet, vore otvifvelaktigt vägen till en inflytelserik position ytterligare jämnad för hr L. Ovedersägligt besitter hr L. god praktisk förmåga, men några särskilda eminenta gåfvor, som skulle göra honom mer skickad än andra till den viktiga posten, har man svårt att hitta. Synnerligast som efterträdare åt grefve Sparre, som genom sin medlande hållning mellan första och andrakammar-kontingenten lyckats afgöra många frågor utan strid, står hr L. afgjort tillbaka för bruksägaren Hugo Tamm & Fänöö, hvilken af första kammarens ledamöter i utskottet haft plats där längsta tiden eller allt sedan 1886 års riksdag och jämte grefve Sparre varit den, som mest varit benägen att gå andra kammaren till mötes. Som allvarligt ifrågasatta nämnas ock såväl biskop Billing som amiralen frih. F. W. von Otter, hvilken genom sitt

manliga och själfständiga uppträdande vunnit stora sympatier, äfven å en del håll, där man med minnet af hans uppträdande mot sina underordnade efter en valstrid, som slutat med hans nederlag, ansett sig ha skäl att påminna om 112 § regeringsformen, hvilken stadgar straff för valtryck.

Sälunda ha nog andra kammarens medlemmar, *äfven om* de skola vara beskedliga nog att anse, att den lämpliga ordföranden nödvändigt bör tagas från första kammaren, att tillgå flera kandidater, hvilkas lämplighet för uppdraget minst är lika stor, om icke vida större än hr Lundebergs. Från andra kammaren ha dock förr tagits ordförande i statsutskottet såsom grefve Arvid Posse och hr Emil Key, och för vår del finna vi intet skäl för andra kammarens medlemmar, att ej till platsen rösta på en person ur sina egna led, när, som nu är fallet, därinom finnes en person, hvilken är som klippt och skuren till det viktiga uppdraget. Vi åsyfta härmed icke nuvarande vice ordföranden, hr Anders Persson i Mörap, hvilkens politiska bana, åtminstone i andra kammaren, med eller mot hans vilja torde vara utspelad med årets riksdag, icke håller rotationspolitikern Olof Jonsson i Hof utan — lektor Sixten von Friesen, som under 4 riksdagar haft plats i utskottet och torde kunna anses synnerligen lämplig där föra klubben. Vi se redan i andanom den förskräckelse, som blotta framkastandet af en sådan kandidatur kommer att väcka på en del håll och för afvärande af densamma torde man nog åter få göra bekantskap med alla de legender om den gräsliga "Stockholmsbanken", hvarmed en del reaktionära organ anse tillständigt att understundom hugna sina läsare, men hvilka endast torde utföra minimal verkan på andra kammarens statsutskottsledamöter, hvilka sedan en lång tid vant sig finna hr von Friesen med kraft och talang föra sparsamhetens talan, äfven gent emot ganska myndiga ministrar och lärt sig värdera hans person och kapacitet.

Första kammarens majoritet består, som vi här ofvan nämde, af *högst* 117 medlemmar, hvilken siffra finge anses som väldigt imponerande, *om* partiet kunde anses homogent. Ganska stora slitningar ha dock hotat utbryta emellanåt. En del af partiets medlemmar ha nämligen ej kunnat finna sig med den mot alla reformer ytterst fientliga hållning hofmarskalken och hans närmaste städse intagit. Under 1894 års riksdag hotade schismen antaga bestämd karaktär och framåt dess slut bildades formligen ett "mellanparti", hvars tillvaro satte den reaktionära prässen i liflig för-

skräckelse. Af några outredda naturkrafter gaf dock partiet föga andra lifstecken vid 1895 års riksdag, än att vid utskottsvalen en af partiets märkesmän, grefve R. Hamilton kom att intaga plats i bankoutskottet, i stället för den å hofmarskalklistan uppsatte grefve Lewenhaupt. I hvad mån denna overksamhet kunde härleda sig af den omständigheten, att ett par af "mellanpartiets" mera framskjutne män under året stodo under omval och hotats med ostracism, om de mera starkt tillkännagåfvo några upprioriska tendenser, lämnar jag osagdt, men hvad som torde kunna anses säkert, är att ej partiet är så dött, som man i en del reaktionära blad söker inbilla sig själfva och andra.

Hvad som ej obetydligt torde minska tullpartiets homogenitet i öfverhuset, är att, sedan genom landstingens förtullning, det blifvit klart att enda vägen till att i de flesta landsting blifva vald till ledamot af första kammaren, är att låtsamer eller mindre tulltro, åtskilliga personer, hvilkas lust att spela en politisk roll varit större än deras öfvertygelsestrohet, funnit tjänligt att för sina syftens vinnande följa maskinisten Björcks ryktbara råd att "lämna sina åsikter bakom sig" och hyckla en protektionism, om hvilken de äro föga eller intet öfvertygade. Bland dessa "konjunkturmän" har man på vissa håll väl ej alldeles utan skäl intrangerat den man, hvars val nu nyligen hälsats med så mycket jubel landet rundt i det patentpatriotiska lägret, nämligen öfverste G. Björlin. Detta jubel berodde väl mest på, att hr B. som bekant skrifvit ett arbete, hvilket i Norge väckt liflig förbittring, och allt, som är ägnadt att bidraga till osämja med vårt broderland, hälsas som bekant med glädje af våra patentpatrioter. Denna omständighet betonades också, men för att sätta ännu mera "spets" på glädbägaren, tillfogades: "Det är att förmoda att hr B. i öfriga frågor står på samma linie som kammarens majoritet". Hur det förhåller sig med denna harmoni i *nuvarande stund*, äro vi ej i tillfälle att fullt afgöra, men hvad eder brefskrifvare har sig fullt säkert bekant är, att ej längre än för 5 år sedan, då hr Björlin stod som kandidat till andra kammarens Stockholmsbank, han affischerade ej allenast bestämd frihandelsvänlighet utan äfven ganska liberala åsikter i flertalet brännande frågor.

Partiställningen i andra kammaren, vida mera tillkrånglad än i den första, skola vi i ett följande bref närmare skärskåda.

M.

Polish Press